

příloha Libereckého kraje
prosinec 2016

UDÁLOST MĚSÍCE

METELKŮV BETLÉM JE ZPĚT V LIBERCI

Symbol Vánoc se po třech letech vrátil do Severočeského muzea v Liberci. Po náročné obnově se návštěvníkům muzea opět představí, tradičně v předvánočním čase, komentovanou prohlídkou 7. 12. od 18 hodin. Součástí prohlídky bude promítání fotografií z průběhu restaurování betlému.

Unikátní pohyblivý betlém, který je v Severočeském muzeu v Liberci vystavován vždy o vánočním čase od roku 1994, má velmi zajímavou historii. Jeho první podobu navrhl a vytvořil Jáchym Metelka (otec Václava Metelky) ze Sklenařic u Vysokého nad Jizerou.

Betlém měl stupňovité uspořádání do rohu světlice. Přes třicet let jej Jáchym rozšiřoval, až zaujímal šest metrů z jedné strany světlice a tři metry z druhé a zakrýval celá dvě okna v rodné chalupě. Nejdříve byl betlém osazován figurami z papíru, které byly vystříženy z tištěných archů. Později si Jáchym maloval figury sám, protože betlém byl pohyblivý a pohyb bylo nutno vyjádřit i v samotné podobě postav.

V roce 1866 se Jáchymovi narodil syn Václav, který už od útlého věku začal otci s betlémem pomáhat. Opotřebované figury z papíru nahrazoval vlastními vyřezanými z lipového dřeva. Obrovský betlém obsahoval řadu pohyblivých skupin figur, anděly kolébající Ježíška, dvě růžice andělů a andělských muzikantů na nebesích a nad chlévem, město s „židovskou školou“ zákoníků, kývajících a kroutících hlavami nad starozákonními předpověďmi proroků, muzikanty a ještě řadu dalších scén.

Po smrti Jáchyma Metelky jeho syn Václav betlém zmenšil a dal mu podobu, kterou známe dnes. Betlému zůstalo stupňovité uspořádání do rohu místnosti, na čelní straně je široký tři a půl metru a je osazen 250 dřevorezby o výšce od 3 do 20 centimetrů, z nichž je více než třetina pohyblivých. Pohonný mechanismus, celý ze dřeva, byl původně poháněn závažím, které je nyní nahrazeno elektromotorem. Současný betlém je tedy až na Jáchymem malované pozadí dílem Václava Metelky.

Metelkův betlém byl v rukách restaurátora několik let. Důvodem byl jeho velmi špatný technický stav a částečná nefunkčnost. V rámci 1. etapy modernizace muzejní budovy v roce 2014 jej proto odborníci demontovali a odvezli do Třebehovic pod Orebem k náročné opravě. Restaurátor Kamil Andres následně provedl kompletní repasi všech mechanických prvků, odkyselení papírových částí, vytvořil nové nosné konstrukce a restauroval všechny betlémové figurky.

Betlém je v muzeu umístěn v tzv. sloupové síni, ve velké klimatizované vitrině, která pro něj zajistí stabilní prostředí a umožní jeho snadnou údržbu. Na jeho restaurování přispěl Liberecký kraj účelovou dotací v objemu 390 tis. korun. Celkové náklady na opravu byly 800 tis. korun.

Betlém je zpřístupněn v otevírací době Severočeského muzea, denně mimo pondělí, od 9 do 17 hodin, ve středu do 18 hodin. ←

Text: Květa Šírová

Foto: archiv Severočeského muzea v Liberci

NA KRAJI

VLAKEM DO DRÁŽĐAN NA VÁNOČNÍ TRHY

Kromě pravidelných přímých spěšných vlaků Liberec–Drážďany budou letos o adventních sobotách (26. 11., 3. 12., 10. 12. a 17. 12.) opět vypraveny další vlaky do Drážďan. První posilová souprava bude tentokrát spojena s pravidelným vlakem v 7.02 z Liberce do Rybníště a v Žitavě se odpojí směr Drážďany. O adventních sobotách budou tedy vlaky z Liberce do Drážďan jezdit v 7.02, 8.38, 10.33 a 12.49 h.

Na zpáteční cestu je pak možné využít pravidelné spěšné vlaky s odjezdy z Drážďan v 13.08, 15.08 a 17.08 hod. a navíc ještě další vlak (jede pouze o adventních sobotách) v 16.28 hod. z Drážďan.

Spojení do Drážďan objednává Liberecký kraj a zajišťuje ho již třetím rokem společnost TRILEX. Foto: Vojtěch Vimmer

Pro cestování je nejvýhodnější využít jízdenky Liberec–Dresden–Spezial, která platí pouze ve vlacích Liberec–Drážďany. Platí stejně o víkendů jako i ve všední dny za cenu: 1 osoba 250 Kč, 2–5 osob 350 Kč (bez ohledu na věk). Cestující ze vzdálenějších měst Libereckého kraje mohou využít například jednodenní skupinovou víkendovou jízdenku ČD region Liberecký+Německo za cenu 329 Kč a platí pro 2 dospělé a max. 3 děti do věku 15 let. Dále pak síťovou jízdenku ČD region Liberecký+Německo, která stojí 259 Kč pro jednoho a platí bez omezení o víkendů i ve všední dny. Ve vlaku Triplex do Drážďan lze koupit pouze jízdenky Liberec–Dresden–Spezial, bez přírážky, není proto nutné kupovat lístek na libereckém nádraží u pokladny.

PADESÁTÁ JIZERSKÁ PADESÁTKA SE BLÍŽÍ

Jubilejní 50. ročník ČEZ Jizerské 50 se bude konat v novém termínu, a to od 17. do 19. února 2017. Do startu tedy zbývají necelé tři měsíce. Pokud jste se ještě nepřihlásili do startovního pole, učíte tak co nejdříve. On-line registrace je možná na www.sportid.cz nebo na prodejnách Hervis s 10% slevou.

Účastníci Jizerské padesátky získají unikátní kalendář pro rok 2017, kde je na fotografiích zachycena minulost i současnost

Jubilejní 50. ročník ČEZ Jizerské padesátky se pojede v novém termínu 17.–19. února 2017. Foto: Blanka Daničková

Jizerské padesátky – lyžařské, cyklistické i běžecké. Na tvorbě tohoto kalendáře se podílel také Liberecký kraj, který je dlouhodobým partnerem Jizerské padesátky.

„Jizerskou 50 jsme obecně podpořili jako jednu z patnácti nejvýznamnějších sportovních a společenských akcí v Libereckém kraji. S jejich organizátory jsme uzavřeli čtyřleté smlouvy s podporou 1 milion korun ročně. Uzavření víceleté smlouvy a její schválení krajským zastupitelstvem považují za rozumné, protože mají alespoň tímto organizátoři velkých akcí jistotu podpory a dlouhodobého partnerství. Pro Liberecký kraj jsou obě varianty Jizerské 50 tou nejlepší reklamou pro Jizerské hory a velkým lákadlem pro návštěvníky,“ říká k podpoře závodu s tisíci účastníky hejtmán Libereckého kraje Martin Půta.

KRAJŠTÍ SILNIČÁŘI UPRAVUJÍ V ZIMNÍM OBDOBÍ PŘES DVA TISÍCE KILOMETRŮ SILNIC

Krajští silničáři budou v zimním období zajišťovat sjízdnost 2077 kilometrů silnic II. a III. třídy po celém území Libereckého kraje. Plán zimní údržby jasně určuje postupy prací, pořadí důležitosti silnic, dobu výjezdů techniky i použití technologie. Údržbu silnic II. a III. třídy bude provádět společnost Silnice LK a.s. Ve skladech má na zimní období připraveno 12 000 tun soli, 26 800 tun inertního posypu a 155 000 litrů solanky. Silnice I. třídy a dopravně důležité silnice II. třídy by v celé šířce a délce měly být uklizeny do tří hodin. Zbývající úseky silnic II. třídy do šesti hodin a ostatní silnice III. třídy udržované zpravidla jen pluhováním do dvanácti hodin. V letošní sezóně se bude nově udržovat také úsek silnice mezi obcí Horní Branná a křižovatkou se státní silnicí. Zimní údržba státních silnic I. třídy v zimním období 2016/2017 na území Libereckého kraje bude zajištěna na základě smlouvy mezi Ministerstvem dopravy ČR a Sdružením ESAT (společnosti EUROVIA CS, a.s., Silnice LK a.s., AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o.,

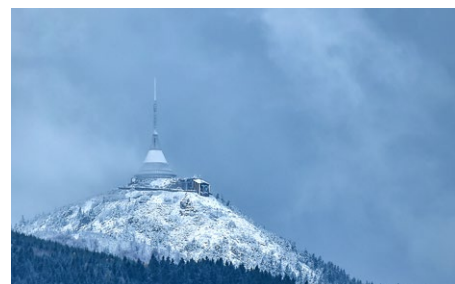
Technické služby města Liberce). Jedná se o zhruba 390 kilometrů silnic a jejich údržba není součástí plánu zimní údržby Libereckého kraje.

V rozpočtu Libereckého kraje je na zimní údržbu do konce letošního roku alokováno 37,3 mil. Kč, pro rok 2017 je v návrhu rozpočtu částka 125 mil. Kč.

V případě, že vznikne zimní povětrnostní situace mimo zimní období stanovené zákonem, zmírňují se závady ve sjízdnosti komunikací bez zbytečných odkladů. Podrobnější informace o zimní údržbě, včetně kontaktů na dispečery zimní údržby, jsou k dispozici na internetových stránkách kraje: <http://doprava.kraj-lbc.cz/Dokumenty-odboru-dopravy/zimni-udrzba-silnic-v-libereckem-kraji>.

ZAHÁJENÍ TURISTICKÉ SEZÓNY 2017 VÝSTUPEM NA JEŠTĚD

„Jak na nový rok, tak po celý rok!“ je heslem letošního již 42. ročníku novoročního výstupu na Ještěd, který se koná 1. ledna 2017. Trasa vede po modré turistické značce na vrchol Ještědu (1012 m n. m.) a její délka je 4 kilometry. Registrace je možná v Horním Hanychově na konečné tramvaje MHD, u turistického informačního centra od 8.30 do 12.00 hod. Výstup se koná za každého

Délka trasy novoročního výstupu na Ještěd je podle organizátorů 4 kilometry. Foto: Radek Petrášek

počasí a na vlastní odpovědnost. Časový limit pro výstup je do 14.00 hod. Pořadatelé doporučují použití turistických hůlek a při zhoršení povětrnostních podmínek zvolit pro zpáteční cestu trasu po silnici. Chůze pod lany je zakázána! Každý účastník obdrží na vrcholu pamětní list a originální novoroční razítko. Startovné 20 Kč. V nabídce bude nový tradiční kovový odznak, turistické vizitky, kalendář akcí KČT Libereckého kraje 2017. Akce se koná za podpory Libereckého kraje. Více informací na kontaktech: Bořivoj Pohl (+420 739 541 628, b.pohl@seznam.cz) nebo Josef Kosák (+420 608 179 416, j.kosak@tiscali.cz) a na www.tj-loko-liberec.cz nebo www.kct-libereckykras.cz. ←

- 1 | Terezín byl místem, kde nelétali motýli, proto je motýl symbolem, který se v blízkosti Marty Kottové vyskytuje dost často. Do koncentračního tábora Terezín byla deportována společně s rodiči a bratrem 16. 7. 1942. V roce 1944 byla převezena z Terezína do Osvětimi, kde přišla o oba rodiče.
- 2 | Němečtí trýznitelé si pro výrobu falešných bankovek a dokumentů vybírali v řadách vězňů ty s grafickým či tiskařským vzděláním. Jedním z nich byl i Adolf Burger (autor knihy *Ďáblova dílna*). Padělané bankovky byly téměř k nerozeznání od originálů.
- 3 | Marta Kottová převzala letos Poctu hejtmana Libereckého kraje za přínos v oblasti osvětové činnosti o holocaustu.

Foto: archiv Libereckého kraje

OSOBNOST KRAJE

MARTA KOTTOVÁ

Jako dítě přežila věznění v koncentračních táborech Terezín i Osvětim a svou tragickou zkušenost dlouhodobě předává současným generacím, především mládeži. Pořádá besedy na školách, kdy připomíná útrapy Židů za 2. světové války. Od prezidenta České republiky obdržela medaili Za zásluhy II. stupně, a to za zásluhy o stát v oblasti výchovy. V letošním roce jí byla udělena Pocta hejtmana Libereckého kraje za přínos v oblasti osvětové činnosti o holocaustu. Je předsedkyní Historické skupiny Osvětim a ve svých 87 letech se stále účastní akcí věnovaných holocaustu po celé Evropě.

Spousta lidí, kteří přežili holocaust, nedokáže o svých prožitcích do dnešního dne vůbec promluvit. Co vás vedlo k předávání vašich zkušeností a osvětě v této oblasti? Musí být těžké se k bolestným vzpomínkám stále vracet.

Také jsem o tom dlouho nedokázala mluvit, ale pak jsem si uvědomila, že lidé, kteří to neprožili, nechápou, že je to pravda. Normální člověk nemůže pochopit, jak jsme to vůbec mohli vydržet. V Terezíně jsme se smáli lidem z německých transportů, kteří přijeli v nejlepších róbách, protože si mysleli, že jedou do lázní. Teď už bych řekla, že oproti zkušenostem z Osvětimi, Terezín opravdu lázními byl. Šíření osvěty o holocaustu považuji za své poslání, protože jsem přežila.

Když jste se vrátila z Osvětimi do Prahy, neměla jste vůbec nic, jaký byl návrat k normálnímu životu?

Po návratu do Prahy jsem se shledala s bratrem Viktorem, onemocněl tyfem a hned

po uzdravení nastoupil na vojnu. Zažádala jsem si tedy jeho jménem o byt. V té době bylo v Praze k přidělení spousta velkých bytů, ale já si požádala o malý byt na Žižkově. Byl v domě, odkud nám lidé zaslali do táborů balíčky s jídlem a ve spízi jsem uviděla švestkový kompot a já ho tak moc chtěla. Byt jsem dostala a žili jsme tam společně s bratrem a později i s rodinami až do chvíle, než jsem se odstěhovala do Liberce.

Měla jste pět tříd obecné školy.

Dodělala jste si někdy vzdělání?

Chtěla jsem, ale nedodělala. Kdybych po návratu z Osvětimi šla do sirotčince, vzdělání bych si dodělala, ale vrátil se tatínkův bratr, který se stal mým opatrovníkem a řekl mi, že si musím vydělávat na život. Nastoupila jsem tedy jako instrumentárka u jednoho dentisty v Praze. Měla jsem možnost si vzdělání doplnit, ale můj strýc mi opět školu nepovolil. Poté jsem přešla k doktoru Kosinovi, kde jsem se vypracovala až na vrchní sestru a nesla zodpovědnost za dalších čtyřicet instrumentárek. Otěhotněla jsem a byla na rodičovské dovolené se synem Danielem, a když jsem se potom chtěla vrátit na své místo, již to právě kvůli nedokončenému vzdělání nešlo. Moje tchyně mi nechtěla syna hlídat, takže ani v tomto případě jsem si školy dodělat nemohla. Nastoupila jsem proto jako dělnice do továrny.

Uspořádala jste stovky besed po školách a výchovných institucích. Jak děti vnímají vaše vyprávění?

Úžasné. Ze začátku besed se tvářím, jako bych je otravovala, ale když začnu vyprávět, že my jsme se učit nesměli a popisovat své zážitky, upoutám jejich pozornost. Ještě se mi nestalo, že by někdo vyrušoval. Mám dokonce zkušenost z besedy z Hodonína, kde si paní učitelka posadila dva největší buřiče ze třídy k sobě (dva chlapce, kteří vždy při různých besedách hráli karty), aby předešla případnému vyrušování. Když jsem dala po besedě dětem prostor pro dotazy, tak první mi položil právě chlapec usazený vedle paní učitelky. Byla jsem tedy lepší, než karty.

Jste židovského vyznání. Slavíte Vánoce?

Sice jsem židovského vyznání, ale stromeček prostě musí být. Když židovské svátky vyjdou na stejný termín jako ty křesťanské, tak nám doma svítí jak stromeček, tak menora (*pozn. autora: sedmiramenný svícen a tradiční symbol judaismu*). ←

Autorka rozhovoru: Květa Šírová

1

- 1 | Betlémské světlo každoročně přiláká stovky lidí na vánoční akce do center měst a obcí. Foto: Pavel Charousek
- 2 | Skautským delegacím je Betlémské světlo každoročně předáváno při ekumenické bohoslužbě ve Vídni. Foto: Jan Šebek
- 3 | Z Vídně do České republiky přivázejí Betlémské světlo skauti z brněnského střediska Řehoře Mendla. Foto: Jan Šebek
- 4 | Doporučuje se, aby lidé, kteří si chtějí světlo odnést do svého domova, měli s sebou několik špejli a lucernu se svíčkou. Foto: Pavel Charousek
- 5 | Převoz světla, tedy otevřeného ohně, ve vlacích, je doprovázen i zvláštními bezpečnostními předpisy. Jako jsou přidáné hasičské přístroje atd. Foto: Jakub Šebek

2

KRAJEM

BETLÉMSKÉ SVĚTLO A JEHO CESTA DO NAŠICH DOMOVŮ

V posledních letech se Betlémské světlo stalo nedílnou součástí Vánoc. Kdy a jak ale tato tradice vlastně vznikla? V roce 1986 byl malý plamínek přivezen z Betléma, z jeskyně, kde se narodil Ježíš Kristus, do Rakouska. Plamínek věčného světla z jeskynní kaple v Betlémě byl dovezen jako poděkování lidem, kteří pomohli dobročinné nadaci Světlo ve tmě. Nadace chtěla tímto originálním způsobem poděkovat všem jejím dobrodincům. Plamínek Betlémského světla proto doputoval až do Lince, kde nadace sídlí. Nápad sklídl velký úspěch, a proto byli v dalším roce ke slavnostnímu rozdávání světla přizváni rakouští skauti. Akce se ale mocně rozrostla, tak bylo její centrum přeneseno do Vídně. Zde se v polovině prosince sejdou skautské delegace z celé Evropy a při slavnostní ekumenické bohoslužbě je jim světlo předáno. V letošním roce je bohoslužba naplánována na sobotu 10. prosince a bude se konat v kostele syrské pravoslavné církve Mor Ephrem na náměstí Stefan-Fadinger-Platz ve Vídni. Do naší republiky distribuují Betlémské světlo skauti z brněnského střediska Řehoře Mendla, kteří je ve třetí adventní sobotě za spolupráce Českých drah rozvázejí do celé republiky. Z nádraží je pak světlo rozneseno do kostelů, domovů důchodců, nemocnic,

hospiců a do dalších míst, kam si pro něj mohou lidé přijít, aby se duch Vánoc dostal i do jejich domovů. Motto letošního ročníku Betlémského světla zní *Odvážně vytvářet mír (Mutig und kreativ den Frieden gestalten)*. Motto je inspirováno Horským kázáním, kde Ježíš učí: „Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími. Blaze těm, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské.“ (Mt 5, 9–10).

Letos přivezou skauti Betlémské světlo do České republiky v sobotu 17. prosince. Světlo bude distribuováno i do Libereckého kraje. Do Liberce přijede světlo rychlíkem R1268 z Pardubic v 15.56 hodin. Pak bude rozvezeno do větších měst kraje jako je Česká Lípa, Turnov, Semily nebo Jablonec nad Nisou, kde si ho místní skautské oddíly převezmou a rozvevou do menších měst a míst. Jedním z nich je například území Smržovky, místně nazývané Malé Polsko, kam světlo doputuje o čtvrté adventní neděli (18. 12.). Více informací na www.malepolsko.cz.

Seznam míst po celé České republice, kam skauti dovezou Betlémské světlo, najdete na www.betlemskesvetlo.cz. ←

Text: Květa Šírová

3

4

5

KRAJ. Příloha Libereckého kraje. Vychází 11× ročně.

Vydává Liberecký kraj, U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2. IČ 70891508. Ev. č.: MK ČR E 21924. Redakční radu tvoří nominovaní zástupci zastupitelských klubů Zastupitelstva LK a Krajského úřadu LK, předsedkyní je Blanka Daníčková. Redakce: media@kraj-lbc.cz, tel: +420 485 226 111.

Číslo 12/2016 vyšlo 1. prosince 2016, uzávěrka byla 15. listopadu 2016.

magazin.kraj-lbc.cz www.facebook.com/krajlk

Liberecký kraj